

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

З А Т В Е Р Д Ж У Ю
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
«   » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУЗИЧНА ГРАМОТА

для студентів

спеціальності	024 Хореографія
освітньо-професійної програми	Хореографія
освітньо-професійного ступеня	фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307965
Програма № 3526/24
Начальник відділу моніторингу якості освіти

(Підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)
«   » _____ 2024 р.

Київ-2024

Розробник: Алієва Ельміра Шаїгівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Алієва Ельміра Шаїгівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від «03» січня 2024 року № 6

Голова циклової комісії Романова Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено

«   » _____ 2024 р.

Заступник директора

з навчально-методичної роботи О.Танас Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи ОК Оксана КАЛАШНІК

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	3 / 90
Курс	1
Семестр	2
Кількість змістовних модулів з розділом:	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	42
Модульний контроль	6
Самостійна робота	42
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Музична грамота» є виховання культури сприйняття музики на основі формування уявлень про музику як вид мистецтва, а також розвиток музичних здібностей, набуття фахових компетентностей в галузі музичного мистецтва.

Завданням предмету «Музична грамота» є:

- навчання основам музичної грамоти;
- формування вміння використовувати музичну термінологію, що є актуальною для хореографічного мистецтва;
- формування художньо-образного мислення;
- розвиток здібності сприймати та аналізувати твори музичного мистецтва;
- естетичний розвиток студентів.

Дисципліна «Музична грамота», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами спеціальними компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання та відповідною освітньо-професійною програмою:

«Музична грамота» (ОС фаховий молодший бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Спеціальні компетентності спеціальності</i>		
СК 1	Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності	1-3 (мод.1)
СК 3	Здатність оперувати професійною термінологією	1-3 (мод.1) 4-6 (мод.2) 7-9 (мод.3)
СК 11	Здатність до професійної самореалізації на ринку праці	4-6 (мод.2) 7-9 (мод.3)

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення дисципліни «Музична грамота» спрямоване на досягнення студентом наступних результатів:

- застосовувати фахову термінологію в процесі професійної діяльності, створення навчальних матеріалів/обговорення та опису мистецьких подій (ОПП, РН 9)
- аналізувати та оцінювати твори хореографічного мистецтва, висловлювати особистісно-ціннісне ставлення до них (ОПП, РН 18)

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
Лекції.		Прак тичні	Семі н	Мкр	с.р.	Форма проведе ння	
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 1. Прості та складні форми							
Тема 1. Музичний звук та його властивості. Звукоряд. Октавна система. Темперований стрій	10	2	2	2		4	Опитув.
Тема 2. Нотний запис. Тривалість звуків та пауз.	8		2	2		4	Опитув.
Тема 3. Метр. Акценти. Розмір. Ритм, види ритмів.	8		2	2		4	Опитув.
Модульна контрольна робота	2				2		Опитув.
Всього за 1 модуль	28	2	6	6	2	12	
Модуль 2. Засоби музичної виразності. Інтервали.							
Тема 4. Лад. Мажорний та мінорний лади. Паралельні тональності	8		2	2		4	Опитув.
Тема 5. Музичні інтервали: побудова, обернення.	12		4	2		6	Опитув.
Тема 6. Енгармонізм інтервалів. Обернення інтервалів.	8		4			4	Опитув.
Модульна контрольна робота	2				2		Опитув.
Всього за 2 модуль	30		10	4	2	14	
Модуль 3. Акорди. Діатоніка та хроматика.							
Тема 7. Види тризвуків. Головні та побічні тризвуки.	8	2	2			4	Опитув.
Тема 8. Побудова акордів від звуку.	12	2	4			6	
Тема 8. Септакорди. Домінантсептакорд (D7)	10	2	2			6	Опитув.
Модульна контрольна робота	2				2		Опитув.
Всього за 3 модуль	32	6	8		2	16	
Разом за семестр	90	8	24	10	6	42	
Форма контролю	залік						

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Прості та складні форми

Тема 1. Музичний звук та його властивості. Звукоряд. Октавна система. Темперований стрій. Теорія музики як наука та навчальна дисципліна. Звук як фізичне явище. Якості музичного звуку, їх позначення. Визначення октавних звукорядів за октавною системою. Складові та літерні назви звуків. Стрій. Темперований стрій. Камертон. Діапазон. Регістр. Тон. Півтон. Знаки альтерації. Енгармонізм звуків. Діатонічні та хроматичні півтони та тони.

Основні поняття: звук; звукоряд; тон; півтон; регістр; діапазон; енгармонізм звуків.

Рекомендована література[2,4].

Тема 2. Нотний запис. Тривалість звуків та пауз.

Короткі відомості про походження нотного запису. Нотний стан. Тривалості звуків та пауз. Правила написання штилів. Сучасна європейська система запису нот. Ключі «Соль», «Фа». Правила читання нот в альтовому, скрипковому ключах, розмір, позначення розміру. Прості двох та тридольні розміри. Складні однорідні та складні мішані розміри.

Основні поняття: нотний стан; скрипковий та басовий ключі; нотне письмо; ритмічний поділ тривалостей; розмір; такт - затакт.

Рекомендована література: [2,4].

Тема 3. Метр. Акценти. Розмір. Ритм, види ритмів.

Поняття «Метр. Акценти. Сильні та слабкі метричні доли та періодичність їх чергування». Розмір, позначення розміру. Прості двох та тридольні розміри. Складні однорідні та складні мішані розміри. Поняття «ритм». Види ритмів: рівномірний, пунктирний, триольний, синкопований. Особливі види метричного ділення. Синкопа та її різновиди. Перемінні розміри.

Основні поняття: метр; акценти; розмір; ритм.

Рекомендована література[2, 3].

Модуль 2. Засоби музичної виразності. Інтервали.

Тема 4. Лад. Мажорний та мінорний лади. Паралельні тональності.

Поняття «лад», «ладові тяжіння». Мажорний лад. Види мажору. Мінорний лад. Паралельні та однойменні тональності. Види мінору.

Основні поняття: лад; паралельні тональності.

Рекомендована література [2,3].

Тема 5. Музичні інтервали: побудова, обернення. Прості та складні інтервали. Консонуючі та дисонуючі інтервали. Інтервали гармонічні та мелодичні, висхідні та низхідні. Назви інтервалів. Ступенева та тонова

величина інтервалів. Інтервали на основних ступенях звукоряду. Обернення інтервалів. Консонуючі та дисонуючі інтервали.

Основні поняття: інтервали; обернення; види інтервалів.

Рекомендована література[2].

Тема 6. Енгармонізм інтервалів. Обернення інтервалів. Збільшені та зменшені інтервали. Прості та складні інтервали.

*Основні поняття:*енгармонізм інтервалів, обернення інтервалів, збільшені та зменшені інтервали.

Рекомендована література [2,3].

Модуль 3. Акорди. Діатоніка та хроматика.

Тема 7. Види тризвуків. Головні та побічні тризвуки, їх розв'язання. Тризвук. Види тризвуків. Обернення тризвуків. Тризвуки на ступенях мажору та мінору. Головні тризвуки. Розв'язання S35 та D35 і їх обернень в T35. Поняття про побічні тризвуки. Консонуючі та дисонуючі тризвуки.

*Основні поняття:*головні та побічні тризвуки.

Рекомендована література[2,3].

Тема 8. Побудова акордів від звуку. Акорд, його обернення та розв'язання різних видів.

*Основні поняття:*септакорди;домінантсептакорд (D7).

Рекомендована література [2,3].

Тема 9. Септакорди. Домінантсептакорд (D7) Види септакордів. Септакорди в тональності. D₇, його обернення та розв'язання різних видів.

Основні поняття: септакорди; домінантсептакорд (D₇).

Рекомендована література [2,3].

6. Контроль навчальних досягнень

Контроль навчальних досягнень студента відбувається у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснює оцінювання роботи студента на практичному занятті та його самостійну роботу. Оцінювання відображає наступні характеристики:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінювання систематичності в підготовці до занять;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного заняття;
- оцінювання процесу та результату опанування студентом проблемних завдань;
- оцінка самостійної підготовки студента до заняття;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- поточне оцінювання готовності студента до контрольних заходів з урахуванням здатності до самоаналізу, самооцінки та самоконтролю.

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді написання контрольної роботи, яка складається з теоретичної і практичної роботи.

Основним критерієм оцінювання студента є:

- ступінь розкриття теоретичних питань;
- повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання;
- рівень виконання практичного завдання.

7. Самостійна робота

№ п/п	ТЕМА	ЗМІСТ ЗАВДАННЯ
Модуль I. Нотний запис. Засоби музичної виразності.		
1.1.	Музичний звук та його властивості. Звукоряд. Октавна система. Темперований стрій	Записати ноти за літерною системою: ре дієз, ля бемоль, сі бемоль, сі, мі дубль дієз, фа дубль бемоль.
1.2.	Нотний запис. Тривалість звуків та пауз.	Зобразити на нотному стані : 1. cisis ¹ , fes ² , b ² , ля, ais ¹ , dis ³ , geses ³ , соль ³ . 2. his ¹ , eis ² , d ³ , фа, ceses ² , hisis ¹ , f ³ , gis ¹ .
1.3.	Метр. Акценти. Розмір. Ритм, види ритмів.	Створити мелодії в різних ритмах та розмірах.
Модуль II. Засоби музичної виразності. Інтервали		
2.1	Лад. Мажорний та мінорний лади. Паралельні тональності	Від тонік мі, фа# побудувати в межах однієї октави мажорні гами. Від тонік ля бемоль, сі побудувати в межах однієї октави мінорні гами
2.2	Музичні інтервали: побудова, обернення.	Побудувати усі прості інтервали вгору та вниз у тональностях до 2х знаків.
2.3	Енгармонізм інтервалів. Обернення інтервалів.	Вгору від звука ges побудувати такі інтервали : Ч.5, м 7, зб 4, в. 3, м. 6 Вниз від звука es побудувати такі інтервали : зм 3, зб 4, м. 10, в. 13, зб. 5. Зробити обернення.
Модуль III. Акорди. Діатоніка та хроматика.		
3.1	Види тризвуків. Головні та побічні тризвуки, їх розв'язання.	Побудувати головні тризвуки в тональностях до 3х знаків.
3.2	Побудова акордів від звуку.	Будувати тризвуки від звуку з оберненнями та розв'язанням в тональностях до 2х знаків.
3.3	Септакорди. Домінантсептакорд (Д7)	Будувати доміантсептакорд з оберненнями та розв'язанням в тональностях до 2х знаків.

8. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Критерії і норми оцінювання

Модульний контроль проводиться в письмовій формі: письмове тестування, виконання завдань модульної контрольної роботи.

Максимальна кількість балів 12	Критерії оцінювання
10-12	Завдання виконані якісно (90% - 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
7-9	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (75% - 89% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
4-6	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (50% - 74% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
1-3	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

Модульний контроль проводиться в письмовій формі: письмове тестування, виконання завдань модульної контрольної роботи.

9. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень

Шкала відповідності оцінок

Рівень	Бал	Критерії оцінювання
I. Початковий	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного аналізу та синтезу музичних творів, розпізнавання і відтворення окремих тривалостей звуків, акордів, інтервалів. Музичні форми не розпізнаються.
	2	Студент володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, виявляє здатність розрізняти назви, тривалості, лади, акорди та інтервали на елементарному рівні. Музичні форми не розпізнаються.
	3	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу. Музичні форми не розпізнаються.
II. Середній	4	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні. Не може виокремити інтервали, тривалості звуків, плутається в акордах та ладах.
	5	Студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину. Музичні форми, інтервали та акорди визначає нечітко, плутає тональності.
	6	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних термінів; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, писати нотний текст, ритмічно групувати

		нотні приклади. Музичні форми називає в основному правильно, знає 50% матеріалу.
III. Достатній	7	Студент здатний застосовувати вивчений матеріал, розпізнавати назви, тривалості та акорди. Музичні форми називає в основному правильно, знає до 60% матеріалу.
	8	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача. Музичні форми називає в основному правильно, знає до 75% матеріалу.
	9	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі й застосовує його на практиці; самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу. Музичні форми називає в основному правильно, знає до 90% матеріалу.
IV. Високій	10	Студент виявляє здібності у аналізі музичних творів, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем. Музичні форми називає в основному правильно, знає музично-теоретичний матеріал, допускає незначні помилки та неточності.
	11	Студент вільно висловлює власні думки, самостійно та структурно аналізує музичні уривки; без допомоги викладача вміє грамотно писати нотний текст, ритмічно групувати тривалості. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях. Музичний матеріал знає добре, не припускається помилок.
	12	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання. Музичний матеріал знає в обсязі більшому, ніж передбачено програмою.

10. НАВЧАЛЬНО - МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «Музична грамота»

Разом: 90 год. аудиторні- 42год. , самостійна робота - 42 год., модульний контроль – 6 год.

Семестр	II								
Модулі	Модуль 1			Модуль 2			Модуль 3		
Назва модуля	Прості та складні форми			Засоби музичної виразності.Інтервали			Акорди. Діатоніка та хроматика.		
Аудиторні	1	2	3	5	6	7	8	9	10
Теми лекцій	Музичний звук та його властивості. Звукоряд. Октавна система. Темперований стрій						Види тризвуків. Головні та побічні тризвуки.	Побудова акордів від звуку.	Септакорди. Домінантсептакорд (Д7)
Теми практичних	Музичний звук та його властивості. Звукоряд. Октавна система. Темперований стрій	Нотний запис. Тривалість звуків та пауз	Метр. Акценти. Розмір. Ритм, види ритмів.	Лад. Мажорний та мінорний лади. Паралельні тональності	Музичні інтервали: побудова, обернення.	Енгармонізм інтервалів. Обернення інтервалів.	Види тризвуків. Головні та побічні тризвуки.	Побудова акордів від звуку.	Септакорди. Домінантсептакорд (Д7)
Теми семінарів	Музичний звук та його властивості. Звукоряд. Октавна система. Темперований стрій	Нотний запис. Тривалість звуків та пауз	Метр. Акценти. Розмір. Ритм, види ритмів.		Музичні інтервали: побудова, обернення.				
С/р	4	4	4	4	6	4	4	6	6
Види ПК	Модульна контрольна робота			Модульна контрольна робота			Модульна контрольна робота		
Підсумковий контроль	залік								

11. Рекомендована література

Основна:

1. Амосова Н.В. Казак І.І. Музична грамота : Навчально-методичний посібник із сольфеджіо та теорії музики для учнів 1-7 класів дитячих музичних шкіл. Рівне, 2014. 96 с.

2. Ганзіна Т. І. Правила з елементарної теорії музики: Посібник для учнів ДМШ та ДШМ. К., 2016. 76 с.

3. Калашник М.П. Уроки елементарної теорії музики : навч. посібник для муз. навч. закл. усіх рівнів акредитації; Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України. Вид. 3-ге, випр. і доп. Харків: Видавничий будинок "Фактор", 2015. 352 с.

4. Лігус О. М. Музика в хореографії : навчальний посібник. - Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2021. - 143 с.

Додаткова:

1. Побережна Г. І., Щериця Т. В. Загальна теорія музики: підручник. К.: Вища школа, 2009. – 298с.

2. Смаглий Г. А., Малловик Л. В. Основи теорії музики: Підручник для навчальних закладів освіти, культури і мистецтв. 3-е вид., доп. і перероб. Харків, 2015. 384 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/

3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>